

Asia: VN/698/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä lausuttavaa esitetyistä muutoksista?

Helsingin kaupunki pitää esityskokonaisuuden tavoitteita oikeansuuntaisina, mutta keinoja ja resursseja riittämättöminä sekä työnhakijoiden palveluiden vaikuttavuuden näkökulmasta ongelmallisina. Kuvatut lainsäädäntömuutokset eivät niille varatuilla resursseilla tule todennäköisesti johtamaan toivottujen tavoitteiden saavuttamiseen, joten hallituksen esitystä ei tulisi tällaisenaan antaa.

Esitetyt lisäresurssit ovat täysin riittämättömät suhteessa uusiin tehtäviin. Esitettyjen uusien tehtävien ja resurssien kytköstä ei ole esityksessä arvioitu riittävän perusteellisesti. Työ- ja elinkeinotoimistoilla on ollut jo ennen koronavirusepidemiaa seurannutta työttömyyden kasvua vaikeuksia selviytyä nykyisestäkin lakisääteisestä palvelutasosta. Esitetyn kaltaisena toteutettu ja resursoitu uudistus olisi siten jo lähtökohtaisesti kyvytön vastaamaan siihen kohdistettuihin odotuksiin eikä täten johtaisi toivottuihin vaikutuksiin.

Uuden palvelumallin myötä työnhakijan palveluprosessi jäykistyy eikä mahdollista resurssien tehokasta käyttöä. Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirron keskeisenä tavoitteena on tunnistaa ja ratkaista asiakkaiden yksilölliset palvelutarpeet, työllistymisen esteet sekä osaamisen kehittämistarpeet. Esitetty palvelumalli veisi kaikki asiakkaat tarpeesta ja taustasta riippumatta saman tasapäästävänsä prosessin läpi, eikä mahdollistaisi resurssien käyttöä tehokkaasti asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden mukaisiin palveluihin.

Esitetty palvelumalli lisää hallintoa ja työttömyysturvan toimeenpanojärjestelmän monimutkaisuutta. Työnhakukeskusteluihin ja työnhakuvelvollisuuteen tulisi liittymään lukuisia poikkeuksia, joiden hahmottaminen olisi työnhakijalle vaikeaa. Työnhakuvelvollisuus, työnhausta raportointi ja siihen liittyvä valmius todistaa hakeneensa riittävää määrää työpaikkoja voi johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin työnhakijan kannalta.

Työnhakijoiden tiiviimmälle kohtaamiselle ei ole arvioitu lainkaan vaikutusta palveluiden käyttöön tai niihin varattuihin määrärahoihin. Esityksen tavoitteena on kuitenkin saada työnhakijat ohjattua palvelutarpeen mukaisiin palveluihin nykyistä tehokkaammin. Ilman riittäviä palveluihin kohdistuvia resursseja ei asiakkaan kontaktoinnilla nykyistä useammin tule olemaan toivottuja vaikutuksia.

Esitetty malli asettaa suuria paineita asiakasta koskevien tietojen siirtymisen nopeudelle jo alkuhaastattelujen tiukasta määräajasta johtuen. Ottaen huomioon nykytilanteen tietojen siirrossa viranomaisten välillä, on olemassa suuri riski sille, että mallin edellyttämät muutokset tietojärjestelmiin ja niiden integraatioon eivät ole valmiit lakien tullessa voimaan.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; taloudelliset vaikutukset?

-

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset viranomaisten toimintaan (ml. resursseja koskevat asiat)?

Ottaen huomioon tämänhetkisen tilanteen, jossa työvoimapalveluilla on palveluvelkaa, jonka purkaminen tulee olemaan hidasta nykyisilläkin resursseilla, on uudistus kokonaisresursoinniltaan puutteellinen. Laskettaessa kokonaishenkilöstöressurssien jakautumista kokeilukunnille ja TE-toimistoille esityksessä on pyritty ottamaan huomioon asiakaskunnan kompositiota, mikä on kannatettavaa. Tämä on kuitenkin tehty liian karkeasti painottamalla asiakkaita eri kertoimilla heidän työllisyyskoodinsa mukaan sen sijaan, että olisi tarkasteltu myös eri asiakasryhmien palvelutarpeita täsmällisemmin kuvaavia indikaattoreita kuten esimerkiksi vieraskielisyyttä. Koska uudistusta ehdotetaan toteutettavaksi siten, että asiakkaan palveluprosessista säädetään lain tasolla hyvin yksityiskohtaisesti, myös resursointi tulee vastaavasti suunnitella yksityiskohtaisesti eri asiakaskohderyhmien tarpeet sekä tähän liittyvä ajankäyttö asiakastyössä huomioiden.

Helsingin kuntakokeilun asiakkaista noin 20 000 eli 42 % on vieraskielisiä (06/2021). Jotta asiantuntija voi varmistua, että asiakas ymmärtää oikeutensa ja velvollisuutensa, on vieraskielisen asiakkaan palvelemiseen varattava riittävästi aikaa. Vieraskielisten asiakkaiden palvelu vaatii myös usein tulkkausta, mikä osaltaan viivyyttää asiakaspalvelutilannetta. Onkin arvioitu, että vieraskielisten asiakkaiden palvelemiseen on syytä varata keskimäärin 1,5-kertaa enemmän aikaa kuin kotimaisia

kieliä puhuvan. Tämä on ensiarvoisen tärkeää ottaa huomioon myös palvelujen resursoinnissa, mitä tässä esityksessä ei ole tehty.

Uuden palvelumallin toteuttamiseen osoitetun henkilöstöresurssin riittämättömyyttä alleviivaa TE-hallinnon jo olemassa oleva palveluvelka. Koronaepidemiaa edeltäneillä resursseilla ja asiakasmäärillä TE-toimistot saivat 3 kuukauden välein järjestetyistä määräaikaishaastatteluista (joita ei ole tarvinnut järjestää kasvokkain) toteutettua keskimäärin noin 70 %. Uuden palvelumallin myötä Helsingin kuntakokeilulle kohdistuvaa henkilöstöresurssia lisättäisiin vain 21 %, mutta samalla palveluvelvoitteiden määrä moninkertaistuisi koronaa edeltävästä tasosta.

Uudistuksen toteuttaminen puutteellisilla henkilöstöresursseilla ei pelkästään heikentäisi palvelun laatua, vaan myös te-palveluiden henkilöstön työhyvinvointia ja sitoutumista työhönsä. Henkilöstön rekrytoinnissa on jo nyt ollut vaikeuksia ja esityksen edellyttämä lisähenkilöstön rekrytointi ja perehdyttäminen entistä monimutkaisempaan työnkuvaan tulisi viemään aikaa. Siirtymäaika lainsäädännön käyttöönotossa on tästä syystä välttämätön.

Koska laki ottaa yksityiskohtaisesti kantaa palvelumalliin palvelun toteuttamisen tavankin määrittellen, olisi kohtuullista, että lakiesityksessä olisi mukana teoreettinen laskelma esityksen vaikutuksista tilatarpeeseen. Verrattuna nykyiseen työvoimapalvelumalliin, esitys lisäisi kasvokkaisten tapaamisten määrää johtuen kaikille työnhakijoille pakollisesta kasvokkain toteutettavasta alkuhaastattelusta. Lisääntynyt kasvokkaisten tapaamisten määrä tulee lisäämään tarvittavia tilaresursseja huomattavasti, mutta tätä ei ole otettu huomioon esityksessä millään tavalla. Huomionarvoista on myös se, että uusien työnhakijoiden määrän lisääntyessä äkillisesti esimerkiksi suhdannevaihtelun vuoksi, ei työvoimaviranomaisen palvelukapasiteetti skaalaudu ylöspäin kovinkaan nopeasti. Tämä tulisi hidastamaan työnhakijoiden pääsyä alkuhaastatteluun.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset työllisyyteen?

Lakiesitys on rakennettu oletukselle, että tietyt palvelun elementit luovat haluttua vaikuttavuutta, vaikka tutkimuspohtainen tieto ei tue kiistattomasti tätä oletusta.

Palvelumallin esikuvana toimineissa pohjoismaisissa työvoimapalvelumalleissa yksittäisen virkailijan vastuulla oleva asiakasmäärä on ollut pienempi, kuin mitä esityksen mukainen lisäresurssin mahdollistaisi. Tämä on omalta osaltaan mahdollistanut intensiivisen työvoimapalvelun vaikuttavuuden. Ennakoidut työllisyysvaikutukset näyttäytyvät optimistisina, mikäli työnhakija-asiakkaan palvelua ei resursoida siten, että se mahdollistaa asiakkaan yksilölliseen tilanteeseen perehtymisen ja sitä tukevien ratkaisujen hakemisen.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; muut vaikutukset?

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakijan palveluprosessista?

Esitys ei ota riittävän hyvin huomioon erilaisten työnhakijoiden toisistaan poikkeavia tilanteita tai paikallisia olosuhteita. Tästä näkökulmasta esitys on ristiriidassa työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirron tavoitteiden kanssa, joihin kuuluu entistä yksilöllisempiä ja vaikuttavampia työvoimapalvelujen kehittäminen. Esitetty työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja koskeva määrällinen velvoite johtaa siihen, että viranomaistoiminnan painopiste siirtyy työnhakija-asiakkaan palvelemisesta hallinnollisten suoritteiden toteutumisen varmistamiseen. Sama ilmiö syntyi myös työnhakijan määräaikaishaastatteluiden säätämisen yhteydessä, mistä syystä niiden sisältö ja arvo asiakkaalle on jäänyt paikoin pintapuoliseksi. Esitetty työvoimapalvelumalli muistuttaakin enemmän henkilöasiakaspalvelun erikoistuneen tiimin sopimaa palvelumallia kuin mahdollistavaa ja tavoitelähtöisesti määriteltyä selkeää ja ymmärrettävää lainsäädäntöä.

Helsingin kaupunki katsoo, että kaikille työnhakijoille pakollinen kasvokkainen alkuhaastattelu ei edistä työllistymistä siinä määrin, että se olisi perusteltua toteuttaa kaikille juuri tällä tapaa. Poikkeustilanteen myötä etänä toteutettu palvelu on lyönyt läpi ja merkittävä osa asiakkaista suosii etänä toteutettavaa palvelua ilman, että sillä välttämättä olisi kielteistä vaikutusta palvelun koettuun yksilöllisyyteen. Etätoteutus on lisännyt asiakkaiden osallistumista palveluun ja antanut mahdollisuuden asiakaslähtöisempään palveluun. Samalla resursseja on voitu tehokkaammin kohdentaa sellaisten asiakkaiden intensiiviseen kasvokkaiseen palveluun, joilla on aidosti monialainen palvelutarve.

Kaikkien työnhakijoiden asettaminen myös palvelukanavan osalta (kasvokkain tapaamisen vaatimus) samalle viivalle prosessin alussa näyttäytyy rajallisten resurssien epätarkoituksenmukaisena käytönä ja asiakkaiden toiveiden sivuuttamisena. Osa asiakkaista tarvitsee vieläkin laaja-alaisempaa ja intensiivisempää palvelua kuin hallituksen esityksessä ehdotetaan, osa asiakkaista toivoo saavansa palvelunsa digitaalisesti ja osa puolestaan hyötyy työvoimaviranomaisten palveluista työnhaussa selkeästi vähemmän kuin muut kohderyhmät. Lainsäädännön tulee mahdollistaa esitystä laajempi tarkoituksenmukaisuusharkinta alkuhaastatteluun kutsumisen suhteen.

Alkuhaastattelun järjestäminen viiden arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta ei monien työnhakijoiden kohdalla ole realistista. Tällainen palvelutaso vaatisi alkuhaastatteluajan sopimisen työnhakijaksi ilmoittautumisen yhteydessä. Muualta kuin EU-alueelta tulevien maahanmuuttaja-asiakkaiden osalta vaaditaan TE-toimiston lausunto henkilön oikeudesta palveluihin, missä tapauksessa alkuhaastatteluajan ennalta sopiminen on mahdotonta. Myöskään tarvittavia tulkkaukspalveluita ei välttämättä ole saatavilla viiden arkipäivän varoitusajalla, eivätkä tulkille

sopivat ajat ole tiedossa ilmoittautumisvaiheessa. Paperilomakkeella työnhakijaksi ilmoittautuvia varten ja asiakkaille, joille tapaamiskutsu toimitetaan kirjeellä, on varattava selvästi enemmän aikaa. On myös yleistä, että asiakkaan tavoittamisessa puhelimitse ilmenee vaikeuksia, mikä viivyttää palveluprosessia. Alkuhaastattelun määräajan tulee palvelumallissa olla viiden arkipäivän sijasta vähintään 10 arkipäivää.

Työhaun alun intensiivijaksoon kuuluva työnhakijan kontaktoiminen kahden viikon välein ei ole tarpeen silloin, kun voidaan hyvällä syyllä odottaa, että asiakas on ohjattu tarkoituksenmukaiseen tavoitteelliseen palveluun eikä hakijan tilanteessa ole tapahtunut muutosta. Tämä pätee esimerkiksi niihin kotoutuja-asiakkaisiin, jotka on ohjattu kieli- tai osaamiskartoitukseen tai työnhakijoihin, jotka on ohjattu koulutukseen tai muihin palveluihin ja odottavat koulutus- tai palvelujakson alkamista.

Jotta työnhakijalle kyetään tarjoamaan juuri hänelle parhaiten soveltuvia palveluita, tulisi esityksessä kautta linjan ottaa huomioon mahdollisuuksien mukaan kaikki kuntien tarjoamat palvelut, mm. ammatinvalinta- ja uraohjauspalvelut. Esimerkiksi esityksessä työhaun alun intensiivijakson palvelupolusta mahdollistetaan poikkeus vain, jos henkilö on työvoimakoulutuksessa, opiskelee omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna tai on palkkatuetussa työssä, työkokeilussa tai kuntoutuksessa. Lainsäädäntö ei saa luoda kannusteita työnhakijan osallistumiseen ensisijaisesti näihin palveluihin, jos henkilölle on mahdollista tarjota muuta paremmin todelliseen palvelutarpeeseen vastaavaa palvelua.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien palveluprosessista?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien palveluprosessista?

Työnhakukeskustelu järjestettäisiin esityksen mukaan kuukautta pidempään kestävässä koulutuksessa oleville kuukautta ennen kyseisen koulutuksen päättymistä. Lyhyissä koulutuksissa tämä voi johtaa tarpeettoman lyhyeen väliin keskustelujen välillä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa muistutuksesta?

Työnhakijalle lähetettävä kirjallinen muistutus on tarkoitukseltaan oikeansuuntainen toimi. Pelkkä kirjallinen muistutus ei kuitenkaan riitä varmistamaan niiden työnhakijoiden tietoisuutta tilanteestaan, joiden kotimaisten kielten taito on heikko. Näiden työnhakijoiden tapauksessa olisi tärkeää varmistaa työnhakijan ymmärrys omasta tilanteestaan muulla tavoin ja varata neuvontaan riittävät resurssit. Kirjallinen muistutus on syytä toimittaa työnhakijalle hänen käyttämässään kanavassa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuudesta?

Työnhakuvelvollisuuden raportoinnin on oltava työnhakijalle riittävän helppoa ja siihen käytettävän palvelun mahdollisimman yksinkertainen, jotta puuttuvat digitaidot tai heikko kielitaito eivät muodostu raportoinnin esteeksi. Heikot digitaidot muodostavat esteen sähköisessä palvelussa tapahtuvalle raportoinnille ja itsenäiselle asioimiselle. Vaikka 91 % työnhakijoista käynnistikin työnhakunsa verkkopalvelussa vuonna 2020, ei tämä tarkoita sitä että 91 % työnhakijoista osaisi asioida sähköisesti itsenäisesti, vaan apua tähän haetaan edelleen usein te-palveluista. Verkkopalvelun lisäksi tukea tarvitseville asiakasryhmille onkin oltava myös toissijainen tapa raportoida työnhakuvelvollisuuden toteutumisesta. Tämä lisää osaltaan viranomaisen henkilöstöresurssien tarvetta.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien työnhakuvelvollisuudesta?

-

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien työnhakuvelvollisuudesta?

Omaehtoisesti opiskelevilla työnhakijoilla olisi esityksen mukaan velvollisuus hakea te-viranomaisen tarjoamia työpaikkoja myös koulutuksen aikana. Jos henkilö on tutkintoon johtavassa omaehtoisessa koulutuksessa ja asiakkaan työllistyvyysedellytysten vahvistaminen selkeästi edellyttää lisäosaamista, asiakkaan pitkän aikavälin työmarkkinavalmiuksien ja työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisempaa olisi, että hän suorittaisi opinnot loppuun ja hankkisi koulutuksessa tarjottavan osaamisen. Tämän vuoksi te-viranomaista ei tulisi velvoittaa työtarjouksiin tällaisissa tapauksissa ja lakiesityksen 3 luvun 7 §:n mainintaa työnhakijan työvelvollisuudesta tulisi tarkentaa. Lisäksi on huomattava, että omaehtoisen opiskelun tavoitteellisuuden heikentyminen ja keskeytysten lisääntyminen kasvattaa myös koulutuksenjärjestäjien hallinnollista taakkaa sekä vähentää näiden kannustimia panostaa työttömien osaamisen kehittämiseen.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa

työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä?

Koska kielitaito on työmarkkinoilla merkittävä yksilön työllistyvyyttä määrittävä tekijä, olisi lakitekstiin syytä kirjata myös kielitaidon puute perusteeksi työnhakuvelvollisuuden alentamiseen tai asettamatta jättämiseen. Työnhakuvelvollisuutta on voitava alentaa myös niiltä työnhakijoilta, joiden työ- ja toimintakyky on tosiasiallisesti alentunut merkittävästi mutta ilman että toimeentulotukilain 2 a §:n 1 momentin 4 kohdan edellytykset täyttyvät sekä työnhakijoilta, joilla ei ole kokonaan verkossa tapahtuvaan työnhakuun tarvittavia digitaalisia taitoja.

Huonon työmarkkinatilanteen tulisi olla itsessään riittävä peruste alentaa määrällistä työnhakuvelvollisuutta siinä tapauksessa, että äkillinen suhdannekäännö alentaa avautuvien työpaikkojen määrää työmarkkinoita läpäisevästi. Näin vältyttäisiin näennäiseltä työnhakijalle todellisuudessa sopimattomien paikkojen hakemiselta.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; muuta lausuttavaa?

-

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä eroamisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

-

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä kieltäytymisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

Esityksessä on työttömyysturvalakiin johdettu työnhakuvelvollisuudesta loogisesti seuraava menettely, jossa omatoimisesti (joskin työnhakuvelvollisuuden ohjaamana) haetusta työpaikasta kieltäytyminen katsotaan moitittavaksi. Tosiasiallisesti te-viranomaisella on kuitenkin vain heikosti käytettävissä tietoa tilanteesta, jossa työtön tulee valituksi työpaikkaan, mutta ei ota sitä vastaan, jolloin pykälän käytännön vaikutus on hyvin vähäinen.

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa porrastetusta seuraamuksesta?

-

Työttömyysturvalaki; muuta lausuttavaa?

Esitys lisää toteutuessaan työttömyysturvan toimeenpanojärjestelmän monimutkaisuutta, mikä asettaa työnhakijan nykyistä haavoittuvaisempaan asemaan. Jos työnhakija ei ymmärrä kokonaisuutta, johon kuuluu työnhakuvelvollisuus, työnhausta raportointi ja siihen liittyvä valmius todistaa hakeneensa riittävää määrää työpaikkoja, voi tämä johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin työnhakijan kannalta. Myös työnhakuvelvollisuuteen liittyvien poikkeuksien hahmottaminen voi olla työnhakijalle vaikeaa. Esityksen perusteella viranomaisen ajasta yhä suurempi osa menisi työttömyysturvaan liittyvän asioiden seurantaan ja toteuttamiseen sääntelyn tarpeettoman monimutkaisuuden vuoksi.

Esityksessä tulisi pyrkiä korjaamaan työllistymistä edistäviin palveluihin liittyvä epäkohta, joka asettaa työllisyyden kuntakokeilujen itse hankkimat palvelut eri asemaan asiakkaalle kuin ELY-keskuksen kautta hankitut palvelut. Asiakas saatetaan monissa tapauksissa velvoittaa kokeilun hankkimaan palveluun suunnitelmalla, joten palvelu rinnastuu tosiasiallisesti työllistymistä edistävään JTYP-lain mukaiseen palveluun. Vaikka kyse on laajemmasta kysymyksestä, eikä se liity vain esitettyyn työvoimapalvelumalliin, ongelmaan tulisi hakea ratkaisua.

Lausuttavaa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta?

-

Lausuttavaa muiden lakien muuttamisesta?

-

Lausuttavaa muutosten voimaantulosta ja siirtymäajan järjestelyistä?

-

Lausuttavaa suhteesta perustuslakiin ja säätämisyjärjestyksestä?

-

Muuta lausuttavaa?

Työnhakijan palveluprosessia tukevien tietojärjestelmämuutosten tulee olla valmiita hyvissä ajoin ennen palvelumallin muutosta, mikä ei tällä hetkellä näytä realistiselta. Haastattelutyypin toteutukseen ja työnhakijan työnhakuvelvoitteeseen liittyvää tilannetietoa ei voi ylläpitää nykyisenkaltaisilla nykyjärjestelmässä tehtävillä muistilistavienneillä esitettyjen henkilöstöresurssien puitteissa. Esityksen tavoitteiden toteutumisen mahdollistamiseksi työhallinnon uuden asiakastietojärjestelmän yhteyteen on rakennettava myös TYPPI-järjestelmän seuraaja, johon myös Kela ja Sote saavat näkyvyyden niiden asiakkaiden osalta, joiden osalta on todettu monialaisen yhteispalvelun tarve.

Voimassa olevan kokeilulain 17 §:n tiedonsaantioikeutta koskevassa pykälässä (viittaus JTYPL 12 luvun 6 §) ei huomioida lainkaan muita kuin lakisääteisiä palveluita. Kyseistä tiedonvaihtosäännöstä on välttämätöntä muuttaa. Työllisyyspalveluissa on tunnistettu tilanteita, joissa henkilötietojen käsittely ei ole välttämätöntä viranomaisen lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi, mutta tietyn palvelun tuottaminen ei kuitenkaan ole mahdollista ilman henkilötietojen käsittelyä. Nykytilanteessa Helsingin kaupungin työllisyyspalvelut on pyytänyt asiakkaalta (rekisteröidyltä) suostumuksen sellaisiin palveluihin ohjaamiseen, jotka eivät ole välttämättömiä viranomaisen lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi. Suostumusta ei yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan kuitenkaan pidetä oikeudellisesti pätevänä perusteena henkilötietojen käsittelylle tilanteessa, jossa rekisterinpitäjän ja rekisteröidyn välillä vallitsee epäsuhta. Viranomaistoiminnassa suostumuksista ei kuitenkaan päästä eroon, jos kokeilualueiden kunnille ei anneta tosiasiallista mahdollisuutta määrätä henkilötietojen käsittelyn perusteista tai tavoista. Kun kyse on viranomaistoiminnasta, palveluihin ohjaamisen tulisi perustua tulevaisuudessa lakiin. Asiakasta velvoittavaan palveluun ohjaaminen ja palautteen saamisen ei tulisi jatkossa edellyttää kuntien laatumisvastuulle jätetyn suostumuslomakkeen käyttämistä. Asiakkaan tietoja olisi myös oltava mahdollista vaihtaa monialaisessa kunnan yhteistyössä niissä tilanteissa, joissa se on välttämätöntä asiakkaan palveluiden yhteensovittamiseksi (esimerkiksi koulutuksen järjestäminen).

Työttömyysturvalain työttömän työnhakijan määritelmää (TTL 2 luku 1§) ehdotetaan esityksessä muutettavaksi siten, että työttömyysturvalaissa ei enää säädettäisi henkilön velvollisuudesta ilmoittaa yhteystietonsa työnhakijana pitämisen edellytyksenä. Yhteystietojen ilmoittamisesta säädettäisiin ehdotuksen mukaan JTYP-lain työnhaun käynnistämistä koskevassa säännöksessä (JTYPL 2 luku 1 §). Yhteystietojen ajantasaisuutta ei ole kuitenkaan mainittu työnhaun päättävänä tekijänä mainitun luvun ehdotetussa 2 §:ssä. Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että asiakkaan yhteystietojen ilmoittamisvelvollisuuden vaikutuksesta työnhakuun säädetään täsmällisesti, jotta asiakas on jatkossakin mahdollista tavoittaa viivytyksettä.

Salo Ville
Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia